

PRIZVODNJA MLIJEKA I KRETANJE CIJENA MLIJEKA U EU, HRVATSKOJ I SLOVENIJI

Mlijeko i mliječni proizvodi predstavljaju važan izvor hranjivih i biološki aktivnih tvari u prehrani ljudi.

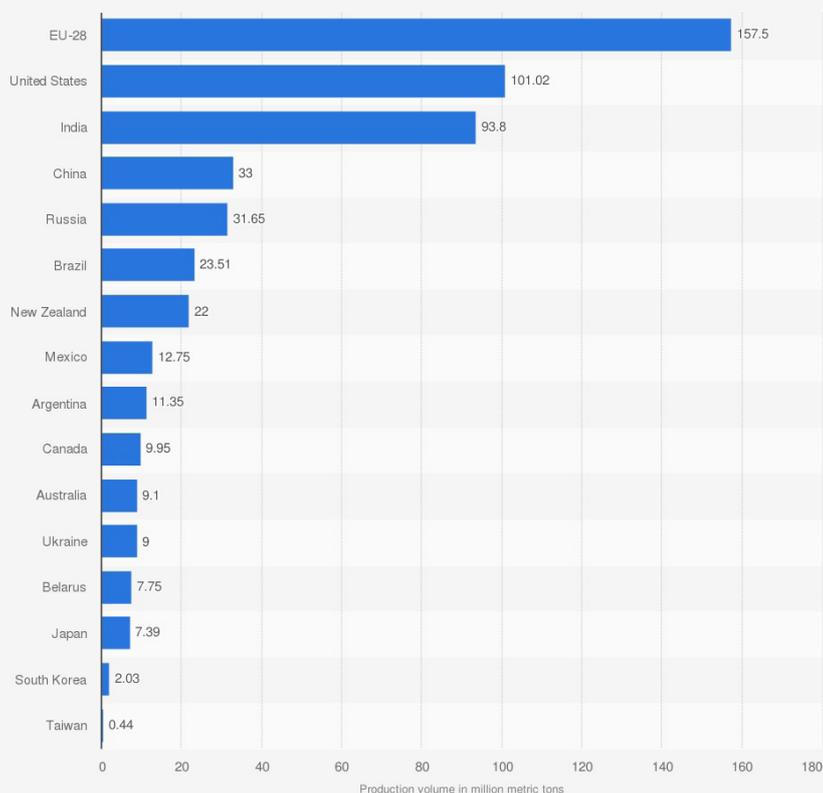
Kod određenih kategorija stanovništva predstavljaju i značaj faktor u prevenciji pojedinih bolesti (npr. osteoporoze, kardiovaskularnih bolesti i dijabetesa tip 2).

Europska unija je najveći proizvođač kravljeg mlijeka u svijetu i izvoznik mliječnih proizvoda u različite dijelove svijeta. Ova grana stočarstva daje najveći pojedinačni doprinos u poljoprivredi EU.

Nakon ukidanja kvota za proizvodnju mlijeka u EU došlo je do prilagodbe na tržištu mlijeka u EU. Povećala se proizvodnje mlijeka o kravi, kao i ukupna proizvodnja mlijeka u EU, smanjuje se ukupni broj krava, a smanjuje se i potrošnja mlijeka po stanovniku. Intenzifikacija proizvodnje mlijeka događa se osim u EU i u drugim područjima u kojima se proizvodi kravlje mlijeko.

Promjene idu u smjeru podizanja efikasnosti proizvodnje, osiguranja profitabilnosti i osiguravanja dugoročne ekonomske održivosti proizvodnje. Moderni farmeri imaju

Major producers of cow milk worldwide in 2020, by country (in million metric tons)

Sources
FAO; US Department of Agriculture
© Statista 2021

Additional Information:
Worldwide; US Department of Agriculture; 2020

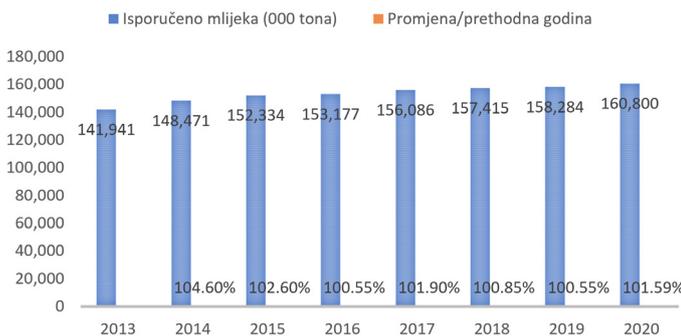
Slika 1. Najveći proizvođači kravljeg mlijeka u svijetu u 2020. godini

nužnost investiranja u stvaranje povoljnih uvjeta za proizvodnju na svojim farmama, održavanja konkurentnosti, primjenu višeg stupnja tehnologije i unaprjeđenje produktivnosti rada.

Idealno bi bilo da smisljeno uvođenje novih tehnologija podigne efikasnost proizvodnje, smanji buduće troškove, unaprijedi kvalitetu proizvoda, smanji negativne učinke na okoliš i unaprijedi dobrobit životinja.

U razdoblju od 1998. – 2017. godine proizvodnja mlijeka u EU porasla je sa 151 mil. tona na 165 mil. tona, odnosno 10%. Od 2017. do 2020. godine nastavljen je rast proizvodnje i isporuke mlijeka mljekarama u EU (prikazano na sljedećem grafikonu).

ISPORUČENO MLIJEKO U EU 28

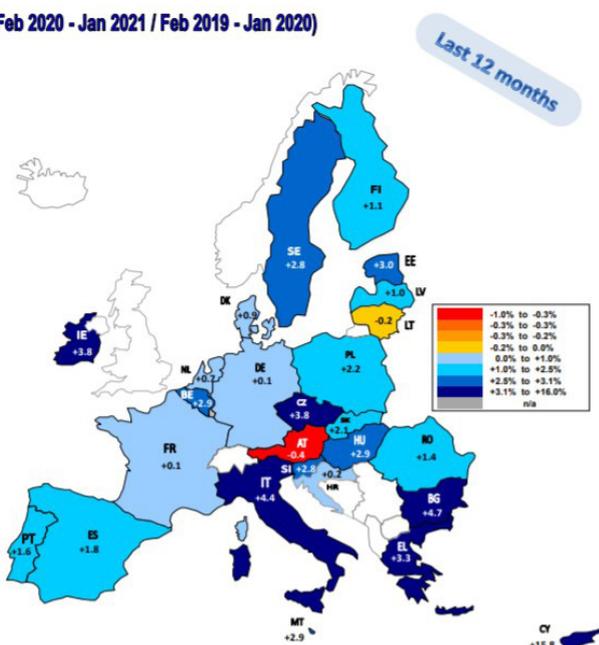
U 2020. godini proizvodnja mlijeka u EU porasla je za 1,6% u odnosu na godinu prije.

Prema prognozama očekuje se daljnji porast proizvodnje mlijeka u EU sa 167,3 mil. tona u 2020. godini na 180,6 mil. tona 2030. godine, odnosno oko 8%.

Ako pogledamo najsvježije podatke Europske komisije o isporučenim količinama mlijeka u zemljama EU u zadnjih 12 mjeseci (sljedeći graf s podacima veljača 2020. - siječanj 2021. / veljača 2019. - siječanj 2020.)

EU Milk Deliveries compared to last period (in %)

(Feb 2020 - Jan 2021 / Feb 2019 - Jan 2020)

Source: MS' Communications to Eurostat, FEQA, AGEA, Reg.479/2010.1(a)1

možemo vidjeti da je u ovom razdoblju jedino u Austriji i Litvi došlo do pada otkupa mlijeka (-0,4% i -0,2%), dok su ostale zemlje EU zabilježile manji ili veći porast proizvodnje mlijeka.

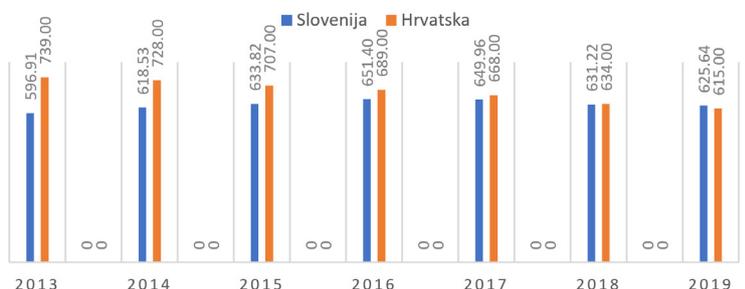
U Hrvatskoj je konačno došlo do naznake promjene negativnog trenda s ostvarenim minimalnim povećanjem od 0,2%, dok je u Sloveniji zabilježen porast isporuka mlijeka od 2,8% u ovom periodu što je iznad ostvarenog porasta na nivou cijele EU (2020/2019 plus 1,6%).

U siječnju 2021. otkup mlijeka na nivou EU 27 pao je za 0,9% u odnosu na isti mjesec prethodne godine. Do pada otkupa mlijeka došlo je u 9 zemalja EU, a najveći pad zabilježen je u Francuskoj 3,4% i Španjolskoj 3,1%. Istovremeno, u HR otkup je porastao za 2,1%, a u Sloveniji za 1,7%.

Ukupna proizvodnja mlijeka u Hrvatskoj smanjuje se već godinama, dok je proizvodnja mlijeka u Sloveniji puno stabilnija pa je prema podacima Eurostata u 2019. godini više mlijeka proizvedeno u Sloveniji nego u Hrvatskoj.

Dok Slovenija proizvodi više mlijeka od svojih potreba i izvozi ga, uz ostale zemlje i u Hrvatsku, Hrvatska je veliki uvoznik mlijeka jer ga ne proizvodi ni približno dovoljno svojim potrebama.

PROIZVODNJA MLIJEKA NA FARMAMA U HR I SI 2013.-2019. GODINE (000 TONA)

Kretanje cijena mlijeka

Karakteristika tržišta mlijeka u EU, ali i globalno je promjenjivost cijena i ciklusi njihovog kretanja. Na te promjene utiču brojni faktori poput političkih (npr. embargo na izvoz mliječnih proizvoda u Rusiju), institucionalnih npr. (ukidanje kvota u EU), ekonomskih (npr. promjena kupovne moći u zemljama uvoznicama) i okolišnih (klimatskih).

Promatrajući statističke podatke o kretanju cijena mlijeka u EU jedna od prvih asocijacija je stara izreka „Panta rei“ (sve teče, sve se mijenja).

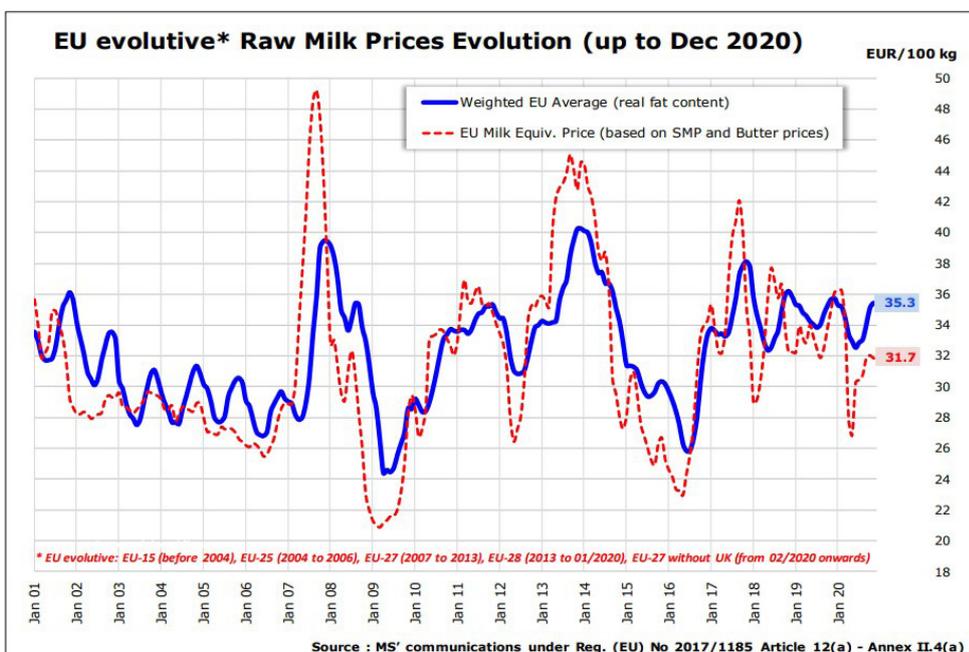
Kolebanje cijena mlijeka na nivou EU u razdoblju 2001. – 2020. godine prikazano je na sljedećem grafikonu. Primjetno je veliko kolebanje cijene mlijeka u ovom razdoblju (0,40 – 0,25 EUR/litri) uz ipak nešto manju promjenjivost cijena mlijeka u zadnje 4 godine.

Unutar EU cijene mlijeka razlikuju se od zemlje do zemlje. Najveće cijene imaju proizvođači mlijeka na Cipru i Malti zemljama koje su ujedno i najmanji proizvođači kravljeg mlijeka u EU.

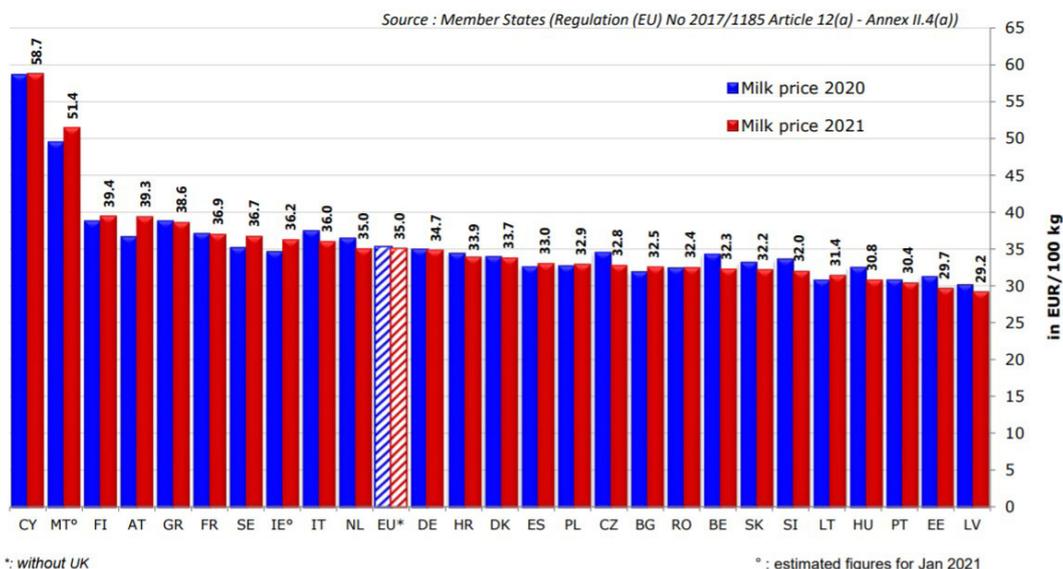
Usporedba cijena mlijeka po zemljama EU u siječnju 2021. u odnosu na isti mjesec 2020. godine prikazana je na sljedećem grafikonu.

Vidljivo je da i Hrvatska i Slovenija spadaju u grupu zemalja u kojima je cijena ispod prosjeka EU.

Kretanje cijene mlijeka uvjetovano je dominantno stanjem na tržištu (ponuda i potražnja) i proizvođači uglavnom nemaju (značajnijeg) utjecaja na njeno formiranje.

EU* MILK PRICES (Jan 2021 vs Jan 2020)

Na što proizvođač može utjecati?

Ono na što proizvođač može utjecati je cijena koštanja proizvodnje litre mlijeka na njegovoj farmi.

Osnova za to je proizvodnja kvalitetne visoko vrijedne voluminozne hrane primjenom koje se može smanjiti potreba za hranom koju je potrebno dodati u obrok (često i kupiti) npr. žitarice i proteinske komponente i na taj način moguće je smanjiti trošak proizvodnje odnosno povećati svoj profit.

Kvalitetnim menadžmentom stada moguće je postići visoku razinu zdravlja životinja i efikasnu reprodukciju stada koja će osigurati višu efikasnost

iskorištenja hrane i na taj način također dati doprinos sniženju troška proizvodnje mlijeka.

Osiguranjem komfora životinjama i odgovarajućom tehnikom hranjenja, uz primjenu precizno izbalansiranih obroka na temelju detaljnih informacija o kvaliteti i karakteristikama krmiva, moguće je dodatno podići proizvodnju i efikasnost proizvodnje mlijeka i na taj način povećati profitabilnost proizvodnje.

Autor: Pero Gnjidić